Wymagania edukacyjne do przedmiotu EDUKACJA OBYWATELSKA
na podstawie programu nauczania „Masz wpływ” - wydawnictwo Nowa Era
dla klasy 3 liceum ogólnokształcącego.
Wymagania obowiązują od 1 września 2026 roku.

Legenda:

- **(P) – wymaganie obowiązkowe**
- **(F) – wymaganie fakultatywne**
- **(DZO) – działanie obywatelskie**
- **(PR) – projekt**
- **(R) – wymaganie poza podstawą programową**
- **kolor czarny – wymaganie z poziomu rozumienia, niebieski – z poziomu zainteresowania, zielony – z poziomu zaangażowania**
- **kolor czerwony – brak realizacji w treściach podręcznika**

Rekomendowane w programie nauczania formy monitorowania pracy uczniów i ich oceniania:

- portfolio obywatelskie
- ocena koleżeńska
- samoocena
- rutyny krytycznego myślenia
- pytania metapoznawcze
- zadanie edukacyjne / działanie obywatelskie
- informacja zwrotna (od N)
- analiza prac uczniowskich
- obserwacja (pracy zespołowej, wybranych uczniów)
- pytania sprawdzające / zadania sprawdzające

ROZDZIAŁ I. Polityka i życie publiczne

PYTANIE WIODĄCE: Jak działa państwo?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO –działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Partie polityczne Liczba godzin: 1									
1.	**Uczeń / UCZENNICA:** (P) V.7) rozróżnia partie polityczne znajdujące się w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej, a na przykładzie wybranych zagadnień wskazuje główne różnice programowe pomiędzy nimi i formułuje o nich własną opinię.	partia polityczna program polityczny pluralizm polityczny system partyjny lewica / prawica partia opozycyjna partia rządząca koalicja funkcje partii politycznych liberalizm gospodarczy interwencjonizm konserwatyzm liberalizm	– wyjaśnia krótko, po co powstają partie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów oraz z wykorzystaniem podręcznika lub innych źródeł, aktualną partię rządzącą i jedną partię opozycyjną w polskim parlamencie, – identyfikuje liderów partii rządzącej oraz głównej partii opozycyjnej w polskim parlamencie, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, po jednym kluczowym postulacie z programów dwóch partii (rządzącej i opozycyjnej), wskazuje jedną różnicę między programami tych partii oraz podejmuje próbę sformułowania własnej opinii wobec wybranych postulatów.	– opisuje wskazane przez nauczyciela dwie główne funkcje partii oraz podaje przykład realizacji jednej z nich, – wyjaśnia krótko rolę partii opozycyjnej, – wymienia, na podstawie informacji znalezionych w internecie, wszystkie partie rządzące i partie opozycyjne w polskim parlamencie oraz określa liczebność ich reprezentacji w Sejmie i Senacie, – identyfikuje, na podstawie zestawienia w podręczniku, jedną partię w polskim parlamencie o poglądach prawicowych i jedną o poglądach lewicowych, – wskazuje dwa obszary, w których zwykle uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach jednego obszaru tematycznego wskazuje różnice i podobieństwa między programami kluczowych partii politycznych w polskim parlamencie i formułuje, z pomocą nauczyciela lub kolegi/koleżanki, własne stanowisko w tym zakresie.	– opisuje pięć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – ocenia, na podstawie badań zaprezentowanych w podręczniku, jaki stosunek do partii politycznych mają współcześni Polacy, – wskazuje cztery obszary, w których uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie oraz formułuje własne stanowisko w tym zakresie.	– identyfikuje i opisuje sześć funkcji partii oraz podaje przykłady realizacji tych funkcji, – analizuje i uzasadnia znaczenie pluralizmu politycznego dla demokracji (R), – wskazuje po jednym przykładzie państwa wielopartyjnego i państwa dwupartyjnego (R), – wskazuje pięć obszarów, w których najczęściej uwidaczniają się różnice między poglądami lewicowymi i prawicowymi, – analizuje i wyjaśnia kluczowe różnice między programami partii lewicowych i prawicowych w ramach każdego z pięciu obszarów tematycznych, – w ramach dwóch obszarów tematycznych wskazuje różnice i podobieństwa między programami partii politycznych w polskim parlamencie, a także formułuje stanowisko w tym zakresie.	– omawia najważniejsze konsekwencje braku pluralizmu politycznego w państwie demokratycznym (R), – analizuje różnice między liberalizmem gospodarczym a interwencjonizmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R), – wskazuje, odwołując się do przykładów zarówno historycznych, jak i współczesnych, dwa państwa o systemie jednopartyjnym (R), – analizuje różnice między liberalizmem światopoglądowym a konserwatyzmem oraz formułuje własne stanowisko w tej sprawie (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Kampania wyborcza **Liczba godzin: 2**									
1.2	Uczeń: (F) V.13.1) analizuje kampanię wyborczą, programy partii i sposób komunikacji z obywatelami oraz wyjaśnia wpływ sondaży; krytycznie ocenia komunikaty perswazyjne, potrafi odróżniać fakty od opinii i weryfikować informacje; (DZO) dokonanie analizy programu wyborczego oraz kampanii wybranej partii lub kandydata	kampania wyborcza komitet wyborczy Państwowa Komisja Wyborcza perswazja / manipulacja marketing polityczny fakt / opinia sondaż wyborczy	– wyjaśnia, na czym polega kampania wyborcza, – odróżnia, z pomocą nauczyciela, fakty od opinii w prostych przekazach medialnych, – rozpoznaje w materiałach przygotowanych przez nauczyciela po jednym przykładzie zastosowania perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje, z pomocą nauczyciela, odbiorców, hasło, stosowane techniki manipulacji i perswazji oraz odwołania do emocji odbiorców.	– wymienia trzy podmioty zaangażowane w kampanię wyborczą, – na podstawie zaprezentowanych w podręczniku badań wyjaśnia, skąd obywatele najczęściej czerpią informacje o startujących w wyborach komitetach i kandydatach, – rozpoznaje różne techniki perswazji i manipulacji w kampanii wyborczej oraz podaje przykłady ich użycia z życia politycznego w Polsce lub na świecie, – wyjaśnia, co to jest sondaż przedwyborczy, – analizując kampanię wyborczą wybranej partii lub kandydata, wskazuje: odbiorców, hasło, postulaty, kluczowe tematy, stosowane techniki manipulacji i perswazji, ewentualne fake newsy, odwołania do emocji odbiorców.	– odróżnia fakty od opinii w wybranych przekazach medialnych, – wymienia pięć cech skutecznego programu wyborczego (dostępny, zrozumiały, konkretny, kompletny i adekwatny), – wskazuje cztery elementy, na które warto zwracać uwagę, analizując sondaże przedwyborcze, – analizuje program wyborczy wybranej partii z uwzględnieniem pięciu warunków skuteczności i formułuje swoją ocenę w tej sprawie, – na podstawie jednego przykładu z życia politycznego analizuje, jak sondaże mogą wpływać na wyniki wyborów, – opisuje trzy zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz podaje przykłady działań minimalizujących opisane zagrożenia.	– wymienia wszystkie podmioty zaangażowane w kampanię wyborczą, – wyjaśnia, czym jest komitet wyborczy, i kto go może utworzyć (R), – omawia, dlaczego podczas kampanii wyborczej ma znaczenie umiejętność odróżniania faktów od opinii, – przedstawia cztery zagrożenia wynikające z rosnącej roli mediów społecznościowych w kampaniach wyborczych oraz omawia przykłady działań minimalizujących te zagrożenia.	– kompleksowo ocenia kampanię wyborczą, identyfikując zagrożenia dla procesu wyborczego (np. efekt bańki informacyjnej, mikrotargetowanie, demagogię) (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań działanie obywatelskie praca z tekstem źródłowym / przekazami medialnymi wyszukiwanie informacji w internecie autorefleksja pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polityki publiczne Liczba godzin: 1									
1.3	Uczeń: (P) V.8) omawia wybrane zagadnienie bieżące z zakresu polityk publicznych, które dzieli opinię publiczną, analizuje informacje i opinie na temat tego zagadnienia oraz formułuje własną opinię i uczestniczy w debacie na jego temat (PR) analiza i ocena wybranej polityki publicznej	polityki publiczne: społeczna, rynku pracy, zdrowotna, edukacyjna, kulturalna, bezpieczeństwa, gospodarcza, przemysłowa, rolna, ekologiczna, naukowa, regionalna	– podaje przykłady spraw, którymi zajmuje się państwo, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, jedną kwestię, która wywołuje spory w Polsce, – na podstawie wyszukanych informacji wskazuje argumenty za i przeciw w sprawie budzącej spory w społeczeństwie oraz podejmuje próbę sformułowania stanowiska w tej kwestii, – identyfikuje, na przykładzie opisów programu „Rodzina 800 plus” z dwóch różnych źródeł, dwie zalety i dwie wady wprowadzonych przez państwo rozwiązań, – wysłuchuje z szacunkiem opinii kolegów i koleżanek podczas klasowej debaty na temat programu „Rodzina 800 plus”.	– wyjaśnia, co to jest polityka publiczna, oraz podaje trzy przykłady takich polityk, – wskazuje dwa narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – podaje dwa przykłady działań państwa w ramach wybranej polityki publicznej, które wywołują spory w Polsce, oraz wyjaśnia, z czego wynikają te konflikty, – wymienia trzy polityki publiczne, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do jednej polityki podaje przykład podejmowanych przez państwo działań, – wskazuje jedną kwestię, która obecnie wywołuje spory w polskim społeczeństwie i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko problem, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanej kwestii, – formułuje opinię na temat programu „Rodzina 800 plus” i uzasadnia ją podczas klasowej debaty.	– wskazuje trzy narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – wymienia sześć polityk publicznych, każdą z nich krótko opisuje, w odniesieniu do dwóch polityk podaje przykłady podejmowanych przez państwo działań oraz ocenia ich skuteczność, – aktywnie uczestniczy w debacie na temat wybranego programu (np. „Rodzina 800 plus”), trafnie odpowiadając na kontrargumenty, – wskazuje dwie kwestie, które wywołują spory w Polsce i, na podstawie wyszukanych w internecie informacji, opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach.	– omawia wszystkie narzędzia, za pomocą których państwo realizuje polityki publiczne, – omawia trzy kwestie, które obecnie wywołują spory w Polsce i na podstawie wyszukanych w internecie informacji opisuje krótko te problemy, proponowane rozwiązania oraz argumenty za i przeciw, a także formułuje własne stanowisko w opisywanych kwestiach, –podsumowuje debatę na temat wybranego programu, celnie analizując przedstawione w niej stanowiska i argumenty, – analizuje, pod kątem zasadności, adekwatności i efektywności, dowolny program realizowany w ramach wybranej polityki publicznej oraz dokonuje jego oceny.	– charakteryzuje i ocenia skuteczność wybranych polityk publicznych, odwołując się do rankingów i raportów organizacji eksperckich (tzw. think tanków) (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań działanie obywatelskie praca z tekstem źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach dyskusja projekt pytania podsumowujące	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Zasady życia publicznego **Liczba godzin: 1**									
1.4	**Uczeń:** (P) V.9) wyjaśnia znaczenie przejrzystości życia publicznego i działanie mechanizmów kontroli obywatelskiej mającej przeciwdziałać zjawiskom patologii lokalnych władz publicznych (np. nepotyzm, korupcja, klientelizm); w miarę możliwości stosuje wybrane narzędzia kontroli obywatelskiej (np. dostęp do informacji publicznej)	przejrzystość / jawność życia publicznego kontrola obywatelska Biuletyn Informacji Publicznej dostęp do informacji publicznej nepotyzm, korupcja klientelizm, partykularyzm dziennikarstwo śledcze, sygnaliści skarga a wniosek administracyjny	– wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje przykład takiej informacji, – wskazuje obszar życia publicznego, w którym wybrane informacje powinny zostać niejawne, – wskazuje kilka narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyszukuje w BIP swojego samorządu, z pomocą kolegi lub nauczyciela, interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – z pomocą nauczyciela przygotowuje, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną skierowany do wybranej instytucji.	– podaje jeden argument za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wyjaśnia, co to jest klientelizm, i podaje przykład tego zjawiska, – wskazuje informacje, do których można mieć dostęp, – wyjaśnia krótko, dlaczego niektóre informacje powinny zostać niejawne, i uzasadnia swoje stanowisko, – wskazuje i opisuje trzy narzędzia kontroli obywatelskiej, – samodzielnie wyszukuje w BIP swojego samorządu interesujące go (lub wskazane przez nauczyciela) informacje, – we wskazanej przez nauczyciela sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną.	– formułuje trzy argumenty za przejrzystością życia publicznego, – wyjaśnia, co to jest informacja publiczna, wskazuje treści, które ona obejmuje, i podaje dwa przykłady takiej informacji, – wskazuje i krótko opisuje pięć narzędzi kontroli obywatelskiej, – wyjaśnia, jaką funkcję pełni w państwie kontrola obywatelska, – w wybranej przez siebie sprawie skutecznie składa do odpowiedniej instytucji, zgodnie z obowiązującymi zasadami, wniosek o informację publiczną, – wyjaśnia, co to są nepotyzm i korupcja.	– wyjaśnia, na czym polega jawność życia publicznego, – formułuje cztery argumenty za przejrzystością życia publicznego, – analizuje BIP swojego samorządu oraz ocenia, czy łatwo jest odnaleźć w nim potrzebne informacje i czy są one zaprezentowane w czytelny sposób, – ocenia skuteczność pięciu narzędzi kontroli obywatelskiej w państwie demokratycznym, – podaje po jednym przykładzie nepotyzmu, korupcji i klientelizmu oraz analizuje mechanizmy ich powstawania, – formułuje i uzasadnia opinię na temat negatywnych skutków nepotyzmu, korupcji i klientelizmu dla każdego obywatela i dla całego państwa.	– definiuje i analizuje zjawisko partykularyzmu w życiu publicznym (R), – na podstawie wyników badań wskazuje najbardziej i najmniej skorumpowane państwa (R), – na podstawie wyników badań wyjaśnia, jakie są zauważalne tendencje dotyczące zjawiska korupcji w Polsce (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Społeczeństwo obywatelskie **Liczba godzin: 1**									
1.5	**Uczeń/ Uczennica:** (P) V.10) wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla sprawnego funkcjonowania państwa demokratycznego, analizuje funkcjonowanie wybranych instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zna sposoby ich wspierania (DZO) przygotowanie dokumentów koniecznych do zgłoszenia zgromadzenia (protestu lub pikiety) (DZO) nawiązanie współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych	społeczeństwo obywatelskie kapitał społeczny organizacje społeczne / organizacje pożytku publicznego organizacje zawodowe zgromadzenie publiczne	– wyjaśnia swoimi słowami, co to jest społeczeństwo obywatelskie, – wymienia dwa podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz wskazuje, z pomocą nauczyciela, jeden taki podmiot w swoim najbliższym otoczeniu (gmina), – identyfikuje, z pomocą nauczyciela, dwie aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje), – wskazuje dwa sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – podejmuje jedno działanie na rzecz wskazanej przez nauczyciela lub wybranej przez siebie organizacji pozarządowej, – wyszukuje, z pomocą nauczyciela, jedną informację o dowolnym zgromadzeniu publicznym w interesującym go obszarze życia społecznego, – wyszukuje w internecie zasady organizacji zgromadzenia publicznego.	– wymienia trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje czynniki i elementy niezbędne dla istnienia społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia cztery podmioty tworzące społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje dwa takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (gmina i powiat), – identyfikuje trzy aktywności społeczne, w które najczęściej angażują się Polacy, oraz wskazuje te aktywności, w które sam mógłby / sama mogłaby się zaangażować (lub już się angażuje), uzasadniając swój wybór, – podejmuje i dokumentuje jedno działanie na rzecz wybranej organizacji pozarządowej, – wskazuje trzy sposoby, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wskazuje wszystkie dokumenty niezbędne do zgłoszenia zgromadzenia publicznego.	– identyfikuje i opisuje trzy funkcje społeczeństwa obywatelskiego, – omawia krótko trzy formy wspierania demokracji wykorzystywane przez społeczeństwo obywatelskie, – identyfikuje trzy czynniki, które wpływają na zaangażowanie obywatelskie, – wskazuje pięć sposobów, na jakie młodzi ludzie mogą wspierać organizację pozarządową, – wyjaśnia, co to jest zgromadzenie publiczne, podaje jego trzy przykładowe formy oraz wymienia zasady jego organizacji, – identyfikuje, gromadzi i opracowuje wszystkie dokumenty wymagane przy organizacji zgromadzenia publicznego.	– identyfikuje i opisuje pięć funkcji społeczeństwa obywatelskiego, – wymienia i charakteryzuje osiem podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje cztery takie podmioty w swoim najbliższym otoczeniu (województwo, kraj), – identyfikuje główne obszary i sposoby działania organizacji pozarządowych w Polsce i podaje trzy przykłady działań NGO, – analizuje przepisy prawne dotyczące wolności zgromadzeń i ocenia ich znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego.	– wymienia i charakteryzuje jedenaście podmiotów tworzących społeczeństwo obywatelskie oraz identyfikuje osiem takich podmiotów działających w Polsce, – omawia znaczenie kapitału społecznego dla społeczeństwa obywatelskiego oraz wymienia tworzące ten kapitał elementy (R), – na podstawie wiedzy własnej (np. obserwacji tego, jak współdziałają ludzie w najbliższym otoczeniu) ocenia poziom kapitału społecznego w Polsce (R), – wyjaśnia, z jakimi korzyściami i obowiązkami wiąże się dla danego podmiotu posiadanie statusu organizacji pożytku publicznego (R), – formułuje swoją opinię na temat funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, aktywnie ją uzasadnia podczas klasowej dyskusji oraz analizuje stanowiska prezentowane przez innych (R), – analizuje znaczenie historycznych inicjatyw społecznych (np. KOR, NSZZ „Solidarność”) dla rozwoju polskiego społeczeństwa obywatelskiego (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań wyszukiwanie informacji w internecie działanie obywatelskie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Media masowe **Liczba godzin: 2**									
1.6	(P) V. 11) wyjaśnia wpływ mediów tradycyjnych i społecznościowych na przekonania i postawy opinii publicznej oraz funkcjonowanie społeczeństwa, państwa i demokracji; wyjaśnia zagrożenia związane z upowszechnianiem niesprawdzonych informacji **(F) V. 5) przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji,** ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi	media masowe środki masowego przekazu niezależność mediów pluralizm medialny etyka dziennikarska bańka informacyjna	– wskazuje po jednym przykładzie mediów społecznościowych i mediów tradycyjnych, – wymienia dwie reguły, które powinny obowiązywać wszystkich twórców przekazów medialnych, – wysłuchuje z szacunkiem opinii innych na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz wskazuje, które z wyrażonych poglądów podziela, – z pomocą nauczyciela wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia wynikające z rozpowszechniania niesprawdzonych informacji, – analizuje, z pomocą nauczyciela, własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów	– identyfikuje dwie funkcje środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – identyfikuje osoby / grupy osób, które kształtują w mediach przekonania młodych ludzi (R), – formułuje własne stanowisko i dwa argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – analizuje własną aktywność w mediach (pod kątem różnorodności źródeł informacji, częstotliwości korzystania z mediów różnego typu, sposobu zaangażowania), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wskazuje dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce	– wskazuje po trzy przykłady mediów tradycyjnych i mediów społecznościowych, – identyfikuje i omawia cztery funkcje środków masowego przekazu, – wymienia po jednym przykładzie mediów publicznych i mediów prywatnych, – wyjaśnia na przykładach kluczowe różnice między mediami tradycyjnymi i mediami społecznościowymi, – identyfikuje dwa podobieństwa i dwie różnice w sposobie prezentowania wybranego tematu w kilku mediach o odmiennej orientacji światopoglądowej, – analizuje i omawia, odwołując się do dwóch przykładów, rolę mediów w państwie demokratycznym, – wymienia cztery reguły, które powinny obowiązywać wszystkich dziennikarzy i twórców przekazów medialnych, – formułuje własne stanowisko i trzy	– identyfikuje pięć funkcji środków masowego przekazu i podaje sposoby ich realizacji, – ocenia wybrane teksty pod kątem ich obiektywności, – uzasadnia, że w Polsce panuje pluralizm medialny, – celnie podsumowuje dyskusję na temat wpływu mediów na postawy obywateli, analizując przedstawione w niej argumenty, – analizuje na konkretnym przykładzie zjawisko dezinformacji lub bańki informacyjnej, oceniając jego negatywny wpływ na funkcjonowanie demokracji, – identyfikuje, na podstawie danych źródłowych zaprezentowanych w podręczniku, cztery główne źródła informacji, z których korzystają Polacy, oraz przedstawia sposoby korzystania z mediów z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych (R).	– wskazuje, kto stoi na straży pluralizmu i niezależności mediów (R), – uzasadnia krótko, dlaczego dla demokracji istotne są wolność, niezależność i obiektywizm mediów (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań wyszukiwanie informacji w internecie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			różnego typu, sposobu zaangażowania jako odbiorca i komentator), identyfikuje ewentualne obszary do zmiany w tym zakresie, – wspólnie z grupą formułuje dwie zasady, które powinny obowiązywać twórców medialnych, np. w działalności influencerów.	informacyjnej; z pomocą nauczyciela wskazuje jeden sposób przeciwdziałania tym zagrożeniom.	argumenty w dyskusji na temat wpływu mediów na zachowania, poglądy i wybory obywateli oraz z szacunkiem wysłuchuje odmiennych opinii, – wskazuje i omawia dwa wymienione w tekście źródłowym kluczowe zagrożenia związane z funkcjonowaniem w bańce informacyjnej; identyfikuje dwa sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom.				

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przekazy medialne Liczba godzin: 1									
1.7	(P) V.12) wyszukuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na wybrane tematy społeczno-polityczne; identyfikuje przykłady manipulacji i dezinformacji oraz fałszywe informacje, a także potrafi je weryfikować (F) V.5) przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji, ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi	przekaz medialny dezinformacja / fake news / deepfake manipulacja danymi fałszywy autorytet fałszywy kontekst clickbait	– wyjaśnia, co to jest dezinformacja, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie fake newsa i clickbaitu, – identyfikuje, z pomocą nauczyciela lub kolegów i koleżanek, techniki dezinformacji zastosowane w jednym przekazie medialnym, – sprawdza, z pomocą nauczyciela, informację z internetu w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii), – wskazuje dwa sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	– wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake'ów, fake newsów, clickbaitów, manipulacji danymi, – identyfikuje we wskazanym przez nauczyciela przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji, – omawia dwa wybrane zagrożenia dla demokracji, które wynikają z dezinformacji, – wykorzystuje dwa poznane sposoby sprawdzania, czy zdjęcie lub wideo w sieci nie zostały sfabrykowane, – samodzielnie sprawdza informacje znalezione w internecie w czterech krokach (sprawdza źródło i autora, ocenia i weryfikuje informację, odróżnia fakty od opinii).	– omawia na wybranym przykładzie cele przekazu medialnego, – wymienia cztery techniki dezinformacji i krótko je charakteryzuje, – wyszukuje w internecie po jednym przykładzie deepfake'a, fake newsa, clickbaitu, fałszywego kontekstu, manipulacji danymi i podszywania się, – identyfikuje w wybranym przekazie medialnym zastosowane przez autora techniki dezinformacji oraz omawia potencjalne skutki rozpowszechnienia tego przekazu, – przedstawia cztery sposoby przeciwdziałania dezinformacji.	– przeprowadza weryfikację (fact-checking) wybranego, złożonego przekazu dezinformacyjnego z użyciem poznanych narzędzi cyfrowych, – wymienia sześć najczęściej stosowanych technik dezinformacyjnych i je charakteryzuje, – wymienia co najmniej pięć cech wiarygodnego źródła informacji, – analizuje długofalowe skutki polityczne i społeczne wybranych kampanii dezinformacyjnych, – podejmuje aktywne działania na rzecz zwalczania dezinformacji.	– omawia, na czym polega zasada trzech źródeł (R), – analizuje mechanizmy powstawania, finansowania i monetyzacji fake newsów (R) lub – ocenia wpływ zorganizowanych kampanii dezinformacyjnych na wyniki wyborów w wybranych państwach (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie praca w parach praca w grupach analiza krytyczna tekstu pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Relacje państwo – Kościół w Polsce									
1.8	(P) V. 13) wyjaśnia wpływ Kościoła katolickiego na proces demokratyzacji życia publicznego w Polsce do 1989 r., na wybranych przykładach analizuje charakter bieżących relacji państwo – kościoły i inne związki wyznaniowe, a także formułuje opinię w tej sprawie i poddaje ją dyskusji	stalinizm Karol Wojtyła Stefan Wyszyński komisja wspólna rządu PRL i Episkopatu Jerzy Popiełuszko Kościoły i związki wyznaniowe państwo świeckie konkordat	– podaje po jednym przykładzie zdarzeń i postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989 r., – podaje jeden przykład zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – z pomocą nauczyciela formułuje własną opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – wskazuje dwa przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia dwie największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	– podaje po dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na proces demokratyzacji przed 1989, – samodzielnie formułuje opinię (na podstawie wyników badań zaprezentowanych w podręczniku) na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce, – podaje dwa przykłady zdarzeń lub postaci związanych z Kościołem katolickim, które miały wpływ na życie publiczne w Polsce w ostatnich latach, – wskazuje trzy przykłady działalności społecznej Kościoła katolickiego, – wymienia trzy największe wspólnoty wyznaniowe w Polsce.	– wyjaśnia – odwołując się do przykładów – jaka była rola Kościoła katolickiego w Polsce (do 1989 r. oraz po 1989 r.) w procesie kształtowania społeczeństwa obywatelskiego, – wskazuje dwa przykłady wpływu Kościoła katolickiego po 1989 r. na obowiązujące w Polsce regulacje prawne, – formułuje i uzasadnia poprawnymi argumentami własną opinię na temat wpływu Kościoła katolickiego na życie publiczne w Polsce.	– charakteryzuje działalność trzech największych wspólnot wyznaniowych w Polsce, – wyjaśnia, jak *Konstytucja RP* reguluje relacje państwo–Kościół: podaje cztery kluczowe zasady we wzajemnych stosunkach oraz dwa przykłady ich realizacji w praktyce, – wyszukuje i opisuje w notatce wybraną regulację prawną dotyczącą Kościoła i/lub związków wyznaniowych, która budzi kontrowersje w społeczeństwie polskim.	– opisuje krótko stosunek państwa do Kościoła katolickiego w Polsce przed 1989 r. i współcześnie, wskazując na podobieństwa i różnice między oboma okresami (R), – wyjaśnia, w czym przejawia się świeckość państwa (R), – analizuje rozwiązania prawne regulujące relacje państwo–Kościół zawarte w Konstytucji RP i konkordacie (R), – analizuje wyniki badań dotyczących religijności w Polsce oraz formułuje własną opinię na temat przyczyn zmian zachodzących w tym obszarze (R).	praca z tekstem podręcznika formułowanie własnej opinii analiza wyników badań / praca z wynikami badań wyszukiwanie informacji w internecie dyskusja praca w parach praca w grupach pytania podsumowujące autorefleksja	rutyny krytycznego myślenia / samoocena pytania metapoznawcze / samoocena zadanie edukacyjne lub działanie obywatelskie / ocena koleżeńska, samoocena, IZ od N obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

ROZDZIAŁ II. Polska w Europie

PYTANIE WIODĄCE: Jakiej Unii Europejskiej chcemy?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Unia Europejska Liczba godzin: 1									
2.1.	Uczeń: (P) VI. 1) opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozpoznaje jej główne instytucje (Radę Europejską, Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) [...]	etapy integracji europejskiej Unia Europejska Państwa członkowskie UE instytucje UE akty prawne UE (R) budżet UE (R)	– wymienia najważniejsze etapy integracji europejskiej, – wie, co to jest UE i w prosty sposób wyjaśnia dlaczego powstała, – wymienia przynajmniej jedną instytucję UE i na podstawie materiału źródłowego z podręcznika potrafi wskazać, czym się zajmuje.	– wymienia etapy integracji europejskiej, – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej dwa powody, – wymienia przynajmniej dwie instytucje UE i na podstawie materiału źródłowego [np. z podręcznika lub internetu] potrafi wskazać czym się zajmują.	– krótko omawia etapy integracji europejskiej i umiejscawia w czasie, – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej trzy powody, – rozpoznaje główne instytucje UE, wie czym różni się Rada UE ora Rady Europejskiej, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE, a także wybranych aktów prawa unijnego.	– zna państwa członkowskie UE (R), – wyjaśnia dlaczego powstała UE, podaje co najmniej cztery powody, – zna ojców integracji europejskiej (R), – rozpoznaje instytucje UE i na przykładach analizuje ich pracę, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i potrafi je zastosować na lekcji, – rozróżnia akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne (R), – wyszukuje informacje nt. aktualnych aktów prawnych uchwalonych na poziomie UE.	– omawia początki integracji europejskiej oraz analizuje etapy integracji europejskiej, – wskazuje, w którym etapie integracji europejskiej poszczególne państwa stały się członkami Wspólnot lub UE, – analizuje powody powstania UE; podaje co najmniej pięć przykładów i je omawia, – na przykładach analizuje kompetencje instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. instytucji UE i je porównuje, – rozróżnia i analizuje akty prawa UE, w tym prawo pierwotne i wtórne; uzasadnia, które z nich są wiążące dla państw członkowskich (R), – analizuje źródła dochodów budżetu unijnego w oparciu o materiały źródłowe, w tym rozróżnia zasoby własne UE.	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Przyszłość Unii Europejskiej Liczba godzin: 2									
2.2.	Uczeń: (P) VI. 3) rozważa dylematy dotyczące pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat tych procesów; (F) VI. 1) przedstawia założenia wybranej polityki wspólnotowej, w tym wpływ jej realizacji na własną okolicę i Polskę, oraz formułuje i uzasadnia swoją opinię na jej temat;	strefa wolnego handlu unia celna wspólny rynek unia gospodarcza i walutowa unia polityczna strefa euro kryteria kopenhaskie proces akcesyjny przyszłość UE Polityka zagraniczna UE bezpieczeństwo wewnętrzne polityki sektorowe (F) polityka klimatyczna (F) polityka spójności (F) fundusze UE (F)	– wymienia przynajmniej dwa najważniejsze etapy pogłębienia integracji europejskiej, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) wymienia przykładowe państwa należące do strefy euro, – identyfikuje pojęcia kryteria kopenhaskie, akcesja, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wymienia państwa kandydujące do UE, – identyfikuje przynajmniej jeden priorytet strategiczny UE, – rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; podaje po jednym przykładzie działań w obu tych obszarach, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik, źródła online) identyfikuje pojęcia bezpieczeństwo	– wymienia etapy pogłębienia integracji europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – z wykorzystaniem podręcznika (mapy) wymienia państwa należące do strefy euro, – wyjaśnia na przykładach pojęcia: kryteria kopenhaskie, akcesja, – identyfikuje państwa kandydujące do UE oraz przynajmniej dwa priorytety strategiczne, – rozróżnia pojęcia polityka zagraniczna i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po dwa przykłady tego działań w obu tych obszarach, – podaje dwa przykłady realizacji polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE, – wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE, – z wykorzystaniem materiałów	– wymienia i omawia etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej i formułuje opinię na ten temat, – wymienia państwa należące do strefy euro, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) rozważa przystąpienie do strefy euro, – wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przynajmniej trzy przykłady kryteriów, – na przykładach omawia proces akcesyjny do UE, – wymienia państwa kandydujące do UE i wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji, – identyfikuje priorytety strategiczne UE (przynajmniej cztery), – wyjaśnia na czym polega polityka zagraniczna	– formułuje opinię na temat pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej; oraz podejmuje dyskusję, – wymienia najważniejsze warunki przystąpienia do strefy euro oraz państwa należące do strefy euro, – formułuje argumenty i kontrargumenty nt. przynależności państw do strefy euro; formułuje opinie ten temat i ją uzasadnia, – wyjaśnia pojęcie kryteria kopenhaskie i podaje przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – analizuje pojęcie proces akcesyjny i wymienia etapy procesu akcesyjnego, – wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji i analizuje główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów, – analizuje priorytety strategiczne UE, – wymienia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki sposób UE zwiększa zdolności obronne,	– analizuje etapy pogłębienia oraz poszerzenia integracji europejskiej; formułuje opinię na ten temat oraz podejmuje dyskusję, – wymienia i omawia warunki przystąpienia do strefy euro oraz podaje państwa należące do strefy euro, – zajmuje stanowisko w dyskusji na temat przynależności państw do strefy euro i je uzasadnia odwołując się do różnorodnych argumentów (ekonomicznych, politycznych, społecznych), – analizuje kryteria kopenhaskie i omawia przykłady kryteriów politycznych, gospodarczych, prawnych, – analizuje proces akcesyjny i trzy jego etapy; ilustruje swoją odpowiedź przykładami, – wymienia państwa kandydujące do UE, wyszukuje informacje na temat stanu ich negocjacji, analizuje główne problemy, które pojawiły się w trakcie tych rozmów oraz ocenia szanse państw kandydujących na członkostwo w UE, – analizuje priorytety strategiczne UE oraz wskazuje, w jaki sposób powstały, – omawia aktywności instytucji UE w obszarach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; wyjaśnia na czym polegają sankcje unijne oraz w jaki	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

		eurosceptycyzm Europa ojczyzn czy Stany Zjednoczone Europy	wewnętrzne UE, kryzys migracyjny, pakt migracyjny, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) identyfikuje dwa przykłady polityki sektorowej, – identyfikuje pojęcie polityka klimatyczna i podaje przykład (jeden) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia jaki jest cel polityki spójności, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) w prosty sposób wyjaśnia podział środków między państwa przez UE (F), – podaje przykład postawy eurosceptycznej odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik); wie kim są euroentuzjaści,	źródłowych (podręcznik) identyfikuje trzy przykłady polityki sektorowej, – identyfikuje pojęcie polityka klimatyczna i wymienia dwa przykłady reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – z wykorzystaniem materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia jaki jest cel polityki spójności; podaje przykład dwóch programów, – na podstawie materiałów źródłowych (podręcznik) wyjaśnia podział środków między państwa UE i podaje przynajmniej jeden przykład korzystania z funduszy europejskich, – podaje przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik), wie kim są euroentuzjaści,	i bezpieczeństwo UE; potrafi podać po trzy przykłady tego działań w obu tych obszarach, – wyszukuje informacje nt. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego, a także ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE i je prezentuje, – wymienia przykłady polityki sektorowej (co najmniej dwa), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i wymienia przykłady (trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – wyjaśnia, jaki jest cel polityki spójności; podaje przykłady co najmniej dwóch programów, – wyszukuje informacje nt. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i je omawia,	– zajmuje stanowisko nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu i je uzasadnia, – wyszukuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego i je omawia; przytacza argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno– azylowej, – wymienia i omawia co najmniej cztery przykłady polityki sektorowej, – wyjaśnia, na czym polega polityka klimatyczna i opisuje przykłady (co najmniej trzy) reform UE w jednej z wybranych dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie, – podaje przykłady co najmniej trzech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje regiony w UE, których może dotyczyć Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, – wyjaśnia na przykładach pojęcia: umowa partnerska, program operacyjny, – analizuje przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do sprzeciwu wobec pogłębionej integracji, – rozważa przyszłość Europy	sposób UE zwiększa zdolności obronne, – bierze czynny udział w debacie oksfordzkiej nt. integracji Polski z UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w odniesieniu do polskiej racji stanu, – analizuje informacje nt. ograniczeń swobody przepływu osób, towarów, usług w UE (np. kryzysu migracyjnego, paktu migracyjnego; wyszukuje i analizuje argumenty stron sporu, w tym dotyczące restrykcyjnej polityki migracyjno-azylowej, – wymienia i charakteryzuje co najmniej pięć przykładów polityki sektorowej, – analizuje założenia polityki klimatycznej i charakteryzuje przykłady reform UE w każdej z czterech dziedzin (energetyka, transport, przemysł, rolnictwo), – analizuje założenia wybranej polityki realizowanej na poziomie unijnym i rozważa jej wpływ na Polskę oraz swoje najbliższe otoczenie; prezentuje na forum klasy wyniki swojej pracy, – podaje przykłady czterech programów polityki spójności i je charakteryzuje, – wskazuje, jak Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji odnosi się do sytuacji Polski, – analizuje sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie, – omawia na przykładach pojęcia (wykorzystując aktualną perspektywę finansową) umowa partnerska, program operacyjny,		

					– wyjaśnia sposób podziału środków między państwa UE i sposób ubiegania się o dofinansowanie; rozróżnia pojęcia: umowa partnerska, program operacyjny, – omawia przykłady (dwa) postaw eurosceptycznych odnosząc się do materiałów źródłowych (podręcznik); charakteryzuje postawę „euroentuzjasty”.	w kontekście „Europy ojczyzn” czy „Stanów Zjednoczonych Europy”; podaje argumenty obu stron.	wykorzystanie środków unijnych, – wyszukuje informacji nt. partii i organizacji, których przedstawiciele reprezentują postawy eurosceptyczne i je omawia, – charakteryzuje wyzwania dla współczesnej Europy w różnych aspektach,		
	(DZO) [4) przeprowadzenia sondy szkolnej lub ulicznej na wybrany temat, a następnie zaprezentowania jej wyników]		– z pomocą nauczyciela formułuje cel badania i pytania, – dokonuje wyboru miejsca sondy, – przeprowadza sondę, – przygotowuje prostą prezentację wyników sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	– formułuje cel badania, – z pomocą nauczyciela formułuje pytania, – przeprowadza sondę, – opracowuje odpowiedzi na pytania sondy, – prezentuje wyniki sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– formułuje cel badania i pytania, – wybiera miejsce badania i uzasadnia swój wybór, – opracowuje pytania, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę i przygotowuje opracowanie materiału, – prezentuje wyniki sondy, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– definiuje cel badania i przygotowuje jego założenia zgodnie z wymaganiami, – wybiera miejsce badania i uzasadnia swój wybór odwołując się do aspektów tematu działania, – przygotowuje się do sondy i opracowuje pytania, formułuje wnioski, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, -prezentuje/publikuje wyniki sondy i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– definiuje cele badania i przygotowuje jego założenia, – dokonuje wyboru miejsca badania zgodnie z założeniami działania, – przygotowuje się do sondy: opracowuje pytanie, określa zasady prowadzenia sondy, sposób utrwalenia i gromadzenia wyników, – przeprowadza sondę, – dokumentuje sondę w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, – prezentuje/publikuje wyniki sondy na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polska w Unii Europejskiej **Liczba godzin: 2**									
2.3.	Uczeń: (P) VI. 2) ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w zakresie czterech swobód jednolitego rynku oraz praw obywateli Unii Europejskiej, oraz bierze udział w dyskusji na jego temat; (P) VI. 1) [...] opisuje udział Polski w procesach decyzyjnych w Unii Europejskiej; (F) VI. 2) wyjaśnia dostępne obywatelom sposoby wpływania na politykę Unii Europejskiej, w tym europejską inicjatywę obywatelską, i w miarę możliwości wykorzystuje wybrane z nich;	droga Polski do Unii Europejskiej bilans członkostwa obowiązki wynikające z tytułu członkostwa w UE obywatelstwo unijne prawa obywateli UE europejska inicjatywa obywatelska (F) fundusze unijne	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie wyników badań [podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po jednym przykładzie], – wymienia przynajmniej dwa obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE, – wyjaśnia w prosty sposób pojęcie obywatelstwo unijne i podaje przykład przynajmniej jednego prawa, które z niego wynika, – wymienia dwa przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia	– wykorzystując materiały źródłowe (podręcznik) wymienia i omawia najważniejsze etapy integracji Polski z UE, – na podstawie wyników badań [podręcznik] wymienia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], – wymienia przynajmniej trzy obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje trzy przykłady praw, które z niego wynika, – wymienia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej dwóch funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej dwie wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie]	– wymienia etapy integracji Polski z UE, rozróżnia układ o członkostwie od traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] omawia zyski i straty członkostwa Polski w UE [podaje po dwa przykłady], a także wyciąga wnioski [przynajmniej jeden], – wymienia przynajmniej cztery obowiązki wynikający ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne, – wie, co to jest europejski nakaz aresztowania, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje pięć przykładów praw, które z niego wynikają, – wyszukuje informacje na temat europejskiej inicjatywy obywatelskiej i wybiera jedną z nich, którą warto poprzeć (F), – wymienia i omawia trzy przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski	– omawia etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego, – na podstawie wyników badań [podręcznik] charakteryzuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [omawia przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – wymienia i omawia przynajmniej sześć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na prawne i polityczne; wie co to jest europejski nakaz aresztowania, – wyjaśnia pojęcie obywatelstwo unijne i podaje siedem przykładów praw, które z niego wynika; omawia cztery z nich, – wyjaśnia, na czym polega europejska inicjatywa obywatelska i wyszukuje informacje na jej temat; potrafi uzasadnić, które inicjatywy warto	– analizuje poszczególne etapy integracji Polski z UE, w tym: układ o członkostwie, negocjacje z UE, traktat akcesyjny, referendum akcesyjne, ratyfikację traktatu akcesyjnego; podaje postaci, daty, a także wyciąga wnioski, – na podstawie wyników badań [podręcznik], a także wiedzy własnej analizuje zyski i straty członkostwa Polski w UE [charakteryzuje przykłady z różnych dziedzin], a także wyciąga wnioski nt. stosunku Polski do członkostwa w UE, – wymienia i charakteryzuje dziesięć obowiązków wynikających ze członkostwa Polski w UE; dzieli je na poszczególne kategorie i uzasadnia swój wybór; omawia europejski nakaz aresztowania, – analizuje pojęcie obywatelstwo unijne (porównuje go z obywatelstwem polskim) i omawia dziewięć przykładów praw, które wynikają z obywatelstwa UE, – charakteryzuje europejską inicjatywę obywatelską, wyszukuje informacje na jej temat i stosuje ją w praktyce; analizuje zarejestrowane przez KE inicjatywy i uzasadnia, które z nich warto poprzeć (F), – analizuje pięć wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór odnosząc się do aktualnych wydarzeń, ,	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy debata pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			przykłady (po dwa) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej jednego funduszu unijnego, z którego korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej jedną wdrożoną w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatywę dzięki środkom europejskim.	inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca.	w UE, – przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia najważniejszy [w opinii ucznia] skutek członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik, źródła online] wymienia i omawia przykłady (po trzy) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE, – wyszukuje informacje nt. przynajmniej trzech funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres] oraz co najmniej trzy wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje proste argumenty jednej ze stron.	poprzeć (F), – wymienia i omawia cztery przykłady wyzwań i kontrowersji związanych z członkostwem Polski w UE; uzasadnia swój wybór, – z wykorzystaniem wiedzy własnej i materiałów źródłowych online wymienia i omawia przykłady (po cztery) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; pokazuje działalność przedstawicieli różnych frakcji, – omawia przynajmniej cztery fundusze unijne, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres], – wyszukuje i charakteryzuje co najmniej trzy wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat”; broni tezy lub ją odrzuca, prezentuje argumenty jednej ze stron; z pomocą nauczyciela ustala format i zasady debaty.	– przygotowuje samodzielnie przemówienie, w którym przedstawia trzy najważniejsze [w opinii ucznia] skutki członkostwa Polski w UE, a także omawia następstwa, które wpłynęły [zdaniem ucznia] w największym stopniu na codzienne życie Polaków, – analizuje pięć przykładów funduszy unijnych, z których korzysta/korzystała Polska [podaje nazwę i zakres]; wyszukuje i charakteryzuje co najmniej cztery wdrożone w swoim regionie [województwie, powiecie lub gminie] inicjatyw dzięki środkom europejskim, – z wykorzystaniem wiedzy własnej analizuje przykłady (po pięć) angażowania się Polski i Polaków w prace instytucji UE; charakteryzuje i wyciąga wnioski z działalności przedstawicieli różnych frakcji, a także europosłów ze swojego najbliższego otoczenia, – bierze aktywny udział w klasowej debacie poświęconej stwierdzeniu: „Członkostwo w Unii Europejskiej przyniosło Polsce więcej zysków niż strat” i odnosi się do argumentów drugiej strony; uczestniczy w ustalaniu formatu i zasad debaty.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Programy unijne dla obywateli Liczba godzin: 1									
2.4.	Uczeń: (P) 4) poszukuje możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i planuje ich wykorzystanie.	edukacja w UE Program Erasmus+ Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wolontariat w UE praca w UE	– wyszukuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; wymienia po jednym przykładzie w każdej kategorii, – wymienia, co jest celem programu Erasmus+ (w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego) i do kogo jest adresowany; wymienia (jedną) korzyść z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej jeden przykład działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wie, na jakich zasadach może	– wymienia po dwa przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły, – wymienia, jakie instytucje mogą korzystać z programu Erazmus +; wymienia (co najmniej dwie) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej dwa przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowi obszarze, – wymienia trzy podstawowe zasady dot. Pracy w UE,	– omawia po trzy przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – omawia cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu; wymienia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+, – wyszukuje i wymienia przynajmniej trzy przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; omawia dwa przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać,	– omawia po cztery przykłady możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej w każdej kategorii; w miarę możliwości odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły lub szkół z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym, – omawia i prezentuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; charakteryzuje trzy przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać, – charakteryzuje co najmniej trzy zasady pracy w UE ; potrafi skorzystać z platform	– prezentuje informacje na temat możliwości jakie stwarzają programy unijne w obszarach edukacji, wolontariatu i pracy zawodowej; analizuje po pięć przykładów w każdej kategorii; odnosi się do doświadczeń (w obszarze edukacji) swojej szkoły i szkół (różnego typu) z najbliższego otoczenia, – wykorzystując odpowiednie portale internetowe wskazuje i uzasadnia, w którym państwie UE chciałby świadczyć pracę społeczną na rzecz potrzebujących, a także ustala, jakie są możliwości podjęcia wolontariatu w wybranym państwie unijnym; prezentuje informacje na forum klasy, – w sposób praktyczny wskazuje, jak dołączyć do Europejskiego Korpusu Solidarności odnosząc się do poszczególnych etapów (od rejestracji, przez wybór projektów, mapę organizacji) oraz jak wziąć udział w projekcie solidarnościowym (od potrzeb, przez rejestrację zespołu, poszukiwania organizacji wspierającej, po złożenie wniosku o dofinansowanie), – analizuje cele programu Erasmus+ w zakresie edukacji szkolnej, kształcenia i szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, edukacji dorosłych), do kogo jest adresowany, jakie instytucje mogą z niego korzystać i co jest finansowane w ramach programu, – omawia (co najmniej trzy) korzyści z udziału w programie Erasmus+; charakteryzuje (co najmniej cztery) korzyści z udziału w programie	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			pracować w UE; wymienia dwie podstawowe zasady,		– wie, na jakich zasadach może pracować w UE; omawia trzy podstawowe zasady; potrafi skorzystać z platformy EURES,	EURES i Europass,	Erasmus+, – charakteryzuje cztery przykłady działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w bliskim uczniowie obszarze; analizuje cztery przykłady programów edukacyjnych realizowanych przez ERSE i wie, jak może z nich skorzystać; prezentuje informacje na ten temat na forum klasy, – przygotowuje w zespole wniosek o dofinansowanie w ramach projektu solidarnościowego EKS, – omawia znaczenie niebieskiej karty UE dla osób spoza UE, – analizuje zasady na jakich może pracować w UE; charakteryzuje co najmniej trzy zasady, – umie skorzystać z platformy EURES i Europass, w tym przygotować swoje CV.		

ROZDZIAŁ III. Współczesny świat

PYTANIE WIODĄCE: Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Polska w zglobalizowanym świecie Liczba godzin: 2									
3.1.	Uczeń: (P) VII. 1) identyfikuje polityczne, gospodarcze, finansowe, społeczne i ekologiczne zależności między Polską a resztą świata oraz analizuje wybrane z nich, wskazując ich przyczyny, w tym historyczne, oraz konsekwencje; (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej,	globalizacja globalne współzależności Globalna Północ i globalne Południe powiązania gospodarcze Polski europejskie organizacje i ugrupowania regionalne z udziałem Polski (Rada Europy, OBWE, Inicjatywa Trójmorza, Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski zależności społeczno–kulturalne	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia, czym jest globalizacja oraz jaka jest różnica między Globalną Północą a globalnym Południem, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po jednym), – wymienia dwie organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] podaje dwa przykłady powiązań Polski z innymi państwami.	– wymienia dwa przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki, – wymienia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie), – podaje przykłady (dwa) związków Polski z innymi państwami; wymienia trzy organizacje międzynarodowe, do których należy Polska, – podaje przykłady (co najmniej trzy) powiązań Polski z innymi państwami,	– samodzielnie wyjaśnia, czym jest globalizacja, – wymienia i omawia co najmniej trzy przykłady globalnych współzależności odnosząc się do Globalnej Północy i globalnego Południa; rozróżnia globalne współzależności z dziedziny gospodarki i polityki oraz podaje przykłady do każdego z nich, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po dwie) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – wymienia trzy organizacje międzynarodowe do których należy Polska, – podaje przykłady powiązań Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-	– omawia pojęcie globalizacja i co najmniej cztery przykłady globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej dwóch argumentów z dziedziny gospodarki i polityki, – wyjaśnia, co sprzyja globalizacji i omawia pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – omawia przykłady (trzy) związków Polski z innymi państwami, – wymienia cztery organizacje międzynarodowe do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – omawia przykłady powiązań Polski	– analizuje pojęcie globalizacja i omawia co najmniej pięć przykładów globalnych współzależności m.in. odnosząc się do podziału świata na globalną Północ i globalne Południe, – określa swój stosunek do globalizacji i go uzasadnia odwołując się do co najmniej trzech argumentów z dziedziny z dziedziny gospodarki, polityki i kultury, – omawia, co sprzyja globalizacji i analizuje pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji (po trzy) odnosząc się do państwa i społeczeństwa, – analizuje przykłady (cztery) związków Polski z innymi państwami, – wymienia pięć organizacji międzynarodowych do których należy Polska i charakteryzuje ich działalność, – analizuje powiązania Polski z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po trzy do każdego obszaru); odnosi się do bieżących wydarzeń, – na podstawie co najmniej	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

	zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje.				środowiskowego (po jednym do każdego obszaru).	z innymi państwami z obszarów politycznego, gospodarczego, społeczno-kulturowego i klimatyczno-środowiskowego (po dwa do każdego obszaru).	dwóch niezależnych od siebie przekazów [źródeł] analizuje bieżącą aktywność Polski na arenie międzynarodowej, – opisuje przebieg wydarzenia oraz zajmuje stanowisko nt. zaangażowania Polski w tę konkretną inicjatywę i wyciąga wnioski.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Bezpieczeństwo międzynarodowe Liczba godzin: 2									
3.2.	Uczeń: (P) VII. 2) wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	bezpieczeństwo międzynarodowe współczesne zagrożenia ONZ NATO Polska w NATO	– wyjaśnia w prosty sposób, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykład (jeden) zjawiska, które współcześnie zagraża bezpieczeństwu, – wyszukuje informacje na temat jednej międzynarodowej organizacji terrorystycznej; wyjaśnia, jakimi posługuje się metodami, – wymienia dwa czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po jednym); odnosi się do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa, – wyszukuje informacje nt. polskiej obecności w NATO; podaje dwa przykłady, – wymienia jeden ze sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa.	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i podaje przykłady (dwa) zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu; formułuje opinię nt. wybranego zagrożenia, – wyszukuje informacje na temat dwóch międzynarodowych organizacji terrorystycznych, wyjaśnia jakimi posługują się metodami, – wymienia cztery czynniki wpływające na bezpieczeństwo Polski, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa); odnosi się do roli organizacji w zakresie bezpieczeństwa i ocenia podejmowane działania, – podaje cztery przykłady polskiej obecności	– wyjaśnia, czym jest bezpieczeństwo międzynarodowe i omawia przykłady zjawisk, które współcześnie zagrażają bezpieczeństwu państw i społeczności międzynarodowej (po dwa); formułuje opinię nt. dwóch wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacje na temat trzech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą i jakimi posługują się metodami, – omawia cztery czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo Polski, zajmuje stanowisko w tej sprawie, – wymienia cele działalności ONZ i NATO (po dwa) oraz podaje przykłady działań na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego i ocenia podejmowane działania, – omawia cztery przykłady polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje pojęcia, – omawia zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń, – wyszukuje informacji na temat czterech wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami, ocenia ich działalność, – wymienia i charakteryzuje sześć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i formułuje opinię nt. wybranych zagrożeń, – omawia cele działalności ONZ i NATO (po dwa); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po dwa) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania, – analizuje pięć przykładów polskiej obecności w NATO; ocenia wpływ zaangażowania Polski w działalność NATO odnosząc do bezpieczeństwa	– odróżnia bezpieczeństwo narodowe od bezpieczeństwa międzynarodowe; porównuje i analizuje pojęcia, – analizuje zjawiska współcześnie zagrażające bezpieczeństwu państw i społeczności (po trzy przykłady); formułuje opinię nt. trzech wybranych zagrożeń i dyskutuje na ten temat, – wyszukuje informacji na temat pięciu wybranych międzynarodowych organizacji terrorystycznych; wyjaśnia, do czego dążą, jakie działania podejmują oraz jakimi posługują się metodami; ocenia ich działalność i dyskutuje na ten temat, – analizuje dziewięć czynników mających wpływ na bezpieczeństwo Polski i zabiera głos w dyskusji na ten temat, – omawia cele działalności ONZ i NATO (po cztery); analizuje kompetencje ich organów; ocenia ich działalność, – podaje (po cztery) przykłady działań ONZ i NATO na rzecz bezpieczeństwa międzynarodowego; ocenia podejmowane działania i dyskutuje na ten temat, – dyskutuje na temat polskiej obecności w NATO, – analizuje pięć sposobów, jak działać na rzecz bezpieczeństwa; angażuje się w działania na rzecz bezpieczeństwa,	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach dyskusja rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

				w NATO, – wymienia dwa sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia jeden z nich.	bezpieczeństwa zewnętrznego kraju, – wymienia trzy sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa i omawia dwa z nich.	zewnętrznego kraju, – omawia cztery sposoby, jak działać na rzecz bezpieczeństwa, – dyskutuje na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, uzasadnia swoje zdanie co najmniej trzema argumentami.	– dyskutuje na forum klasy na temat: Czy społeczność międzynarodowa powinna podejmować interwencje zbrojne w państwach, w których dochodzi do ciężkich naruszeń praw człowieka, uzasadnia swoje zdanie co najmniej czterema argumentami; odnosi się do bieżących wydarzeń.		

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Problemy globalne **Liczba godzin: 2**									
3.3.	Uczeń: (P) VII. 3) identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	wyzwania globalne nierówności we współczesnym świecie wskaźnik HDI pomoc humanitarna współpraca rozwojowa społeczeństwo obywatelskie a problemy globalne (AI, Greenpeace, PAH, Grupa Zagranica)	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej dwa; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej dwie organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej dwie przyczyny nierówności we współczesnym świecie, – wie, co to jest wskaźnik HDI.	– na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] identyfikuje najważniejsze problemy globalne; wymienia co najmniej cztery; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – wymienia przynajmniej trzy organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – wymienia przynajmniej trzy przyczyny nierówności we współczesnym świecie; podaje ich konsekwencje.	– na podstawie materiałów źródłowych identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; wymienia i omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; wskazuje sposoby ich rozwiązania (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – wymienia przynajmniej cztery organizacje społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po trzy) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie, – dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI.	– identyfikuje i omawia najważniejsze problemy globalne; omawia co najmniej cztery, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki; omawia sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnym), – analizuje pracę dwóch organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych, – omawia (przynajmniej po cztery) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie.	– identyfikuje i analizuje najważniejsze (co najmniej pięć) problemy globalne; wymienia, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju; ocenia ich skutki; wskazuje na ich przyczyny i ocenia ich skutki; analizuje sposoby rozwiązania globalnych problemów (na poziomie międzynarodowym i lokalnych działań obywateli), – analizuje działalność przynajmniej czterech organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rozwiązania problemów globalnych; ocenia ich działalność, – analizuje (przynajmniej po pięć) przyczyny i konsekwencje nierówności we współczesnym świecie; dyskutuje na ten temat, – wyjaśnia, co oznacza wskaźnik HDI, omawia jego elementy i dokonuje interpretacji danych dotyczących wskaźnika HDI; wyciąga wnioski (co najmniej cztery).	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach/parach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena
	DZO zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		– z pomocą nauczyciela formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały,	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii,	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie,	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska

			– bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), -prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski; kiedy kampanii dotyczy zbiórki środków/darów niezwłocznie, w całości je przekazuje (zgodnie założeniami), – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.		pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie
	(PR) Realizacja projektu badawczego		– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, – przeprowadził część działań.	– przy wsparciu nauczyciela lub zespołu zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram, – przeprowadził działania, – zrealizował cel badawczy, – dokonał ewaluacji,	– w prosty sposób zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, – planował działania, w tym harmonogram i przydział zadań, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził zdecydowaną większość działań, – dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego,	– zdefiniował problem i postawił pytania badawcze, planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, – przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy.	– zdefiniował problem, – postawił pytania badawcze, – planował działania, SMART, podział zadań, harmonogram, promocja, – pozyskał partnerów, – zrealizował cel badawczy i przeprowadził działania, – podsumował projekt i dokonał ewaluacji, – w pełni przeprowadził cztery etapy projektu badawczego, -zaprezentował efekty swojej pracy i pracy zespołu na forum klasy.	Projekt badawczy	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) , UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Gospodarka globalna **Liczba godzin: 2**									
3.4.	Uczeń: (P) VII. 4) analizuje wpływ handlu międzynarodowego i innych zależności gospodarczych na jakość życia ludzi w różnych częściach świata; wyjaśnia i w miarę możliwości stosuje zasady odpowiedzialnej konsumpcji oraz patriotyzmu gospodarczego; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje	gospodarka globalna wpływ globalnych procesów gospodarczych na życie ludzi Wzrost gospodarczy a dobrobyt ludzi konsumpcjonizm odpowiedzialna produkcja i konsumpcja patriotyzm gospodarczy	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] w prosty sposób wyjaśnia pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja, – podaje/wymienia przynajmniej po jednym argumencie za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; wyjaśnia, czego	– z wykorzystaniem materiałów źródłowych [podręcznik] wyjaśnia pojęcia: gospodarka globalna, konsumpcjonizm, odpowiedzialna konsumpcja i podaje przykłady, – podaje/wymienia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw modelowi gospodarki globalnej, – wymienia i omawia przykłady (co najmniej dwa) postaw patriotyzmu gospodarczego, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] wymienia przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji;	– wyjaśnia na czym polega gospodarka globalna; podaje przykłady (co najmniej dwa) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – omawia przynajmniej jeden mechanizm działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla dwóch wybranych państw; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców, – wymienia i omawia przynajmniej po dwa argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – na podstawie materiałów źródłowych [podręcznik] omawia przynajmniej dwa przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – omawia działania jednej kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji oraz oczekiwany wpływ na zachowania konsumentów, – stosuje poprawnie pojęcia: konsumpcjonizm, odpowiedzialna produkcja	– charakteryzuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej trzy) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki, – omawia przynajmniej dwa mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla trzech wybranych państw, np. dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; porównuje te wartości pomiędzy państwami i wyjaśnia, jak świadczą one o poziomie dobrobytu mieszkańców; wyjaśnia, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, – wymienia i omawia przynajmniej po trzy argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – charakteryzuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki, – wyszukuje informacje na temat dwóch kampanii na rzecz	– analizuje, na czym polega gospodarka globalna; omawia przykłady (co najmniej cztery) zjawisk, które przyczyniły się do powstania globalnej gospodarki; samodzielnie wyszukuje i analizuje informacje na ten temat, – analizuje przynajmniej cztery mechanizmy działania gospodarki globalnej i wyszukuje dane na temat wielkości PKB: całkowitego i per capita oraz wartości HDI z tego samego roku dla co najmniej czterech wybranych państw, w tym dla Stanów Zjednoczonych, Indii i Polski; analizuje, co ma wpływa na takie wyniki i uzasadnia swoją odpowiedź, co najmniej dwoma argumentami, – wymienia i omawia przynajmniej po cztery argumenty za i przeciw obecnemu modelowi gospodarki globalnej, – analizuje przynajmniej trzy przykłady rozwiązań na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki; ocenia ich skuteczność, – wyszukuje i analizuje informacje na temat trzech kampanii na rzecz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jak miały wpływać na zachowania konsumentów; ocenia	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach dyskusja za i przeciw rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

			dotyczyła, – z pomocą nauczyciela analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych.	wyjaśnia, czego dotyczyła, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wskazuje na zależności.	i konsumpcja, sprawiedliwy handel, – analizuje wyniki badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga (co najmniej dwa) wnioski, – stosuje w praktyce pojęcie patriotyzm lokalny i potrafi wskazać jego przejawy.	odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji; porównuje czego dotyczyła, jakie działania prowadzono i jaki miały wpływać na zachowania konsumentów, – wyciąga co najmniej trzy wnioski z badań na temat preferencji Polaków dotyczących zakupów spożywczych i wyciąga.	skuteczność podjętych działań.		
	DZO -5) zorganizowanie kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje		-z pomocą nauczyciela formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– formułuje cel kampanii i planuje działania, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań i prezentuje ją nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania,	– formułuje cel kampanii i planuje działania; stara się zaangażować innych, – przy pomocy innych uczniów opracowuje materiały, – bierze udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię i przygotowuje opracowanie materiałów po jej zakończeniu pokazujące realizację celów, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– definiuje cel kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia zgodnie z wymaganiami (angażuje innych), – opracowuje materiały, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział w kampanii, współpracuje z innymi, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; opracowuje zebrany materiał, współpracuje z innymi w tym zakresie, -prezentuje/publikuje wyniki kampanii i efekty swojej pracy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym zamieszczę materiał.	– definiuje cele kampanii, planuje działania i przygotowuje jej założenia, – bierze aktywny udział w planowaniu i realizacji kampanii; angażuje innych, – opracowuje i kieruje opracowaniem materiałów, współpracuje z innymi w tym zakresie, – bierze aktywny udział i kieruje (zarządza) kampanią, współpracuje z innymi w tym zakresie, – dokumentuje kampanię w wybranej formie; przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, – prezentuje/publikuje wyniki kampanii na forum klasy lub nauczycielowi/nauczycielce, -prowadzi portfolio obywatelskie działania i na bieżąco dokumentuje swoją pracę, -dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie

Nr lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej P – podstawowe F – fakultatywne DZO – działanie obywatelskie	Zagadnienia	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY					Proponowane metody i formy pracy	Rekomendacje w zakresie monitorowania osiągnięć uczniów i ich oceniania
			konieczne (dopuszczający) UCZEŃ / UCZENNICA:	podstawowe (dostateczny) UCZEŃ / UCZENNICA:	rozszerzające (dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	dopełniające (bardzo dobry) UCZEŃ / UCZENNICA:	wykraczające (celujący) UCZEŃ / UCZENNICA:		
TEMAT LEKCJI: Kryzys klimatyczny Liczba godzin: 2									
3.5.	Uczeń: (P) VII. 5) wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; analizuje globalne i lokalne inicjatywy na rzecz powstrzymania zmian klimatu i wskazuje działania, które mogą podjąć obywatele, oraz w miarę możliwości angażuje się w wybrane działania. (F) VII. 2) wyszukuje informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje społeczne i obywateli na rzecz rozwiązania wybranego problemu globalnego, ocenia je i w miarę możliwości angażuje się w wybrane	kryzys klimatyczny przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego globalne współzależności związane ze zmianą klimatu Lokalne inicjatywy podejmowane na rzecz klimatu działania państw i organizacji międzynarodowych na rzecz ochrony klimatu	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po dwie) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia przykłady (po jednym) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – z pomocą nauczyciela, analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które	– na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia (po trzy) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego, – na podstawie materiału źródłowego [podręcznika] wymienia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie informacje o wybranych organizacjach i instytucjach działających na rzecz klimatu w wybranej formie, – wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym	– wymienia i omawia (po cztery) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; wyjaśnia pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po dwa) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje prostego porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej jedną) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu, – wybiera jedną z nich i krótko opisuje cele jej	– charakteryzuje (po pięć) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; definiuje pojęcie kryzys klimatyczny, – omawia przykłady (po trzy) globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych, – analizuje wiadomości (co najmniej dwie) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu, – w ramach zbierania informacji przeprowadza wywiady z przedstawicielami danej organizacji lub zorganizuje wycieczkę do siedziby tej instytucji, by spotkać się z jej pracownikami, – podaje przykłady projektów, które zostały zgłoszone i zrealizowane	– analizuje (po siedem) przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; charakteryzuje co oznacza kryzys klimatyczny, – analizuje (po pięć) przykłady globalnych i lokalnych współzależności związanych ze zmianami klimatu; dokonuje porównania współzależności lokalnych i globalnych oraz wyciąga wnioski, – analizuje wiadomości (co najmniej cztery) dotyczące ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w ciągu ostatniego roku pojawiły się w polskich i zagranicznych mediach; przedstawia skutki tych zjawisk oraz działania lokalnej społeczności i władz na rzecz mitygacji lub adaptacji do zmian klimatu; wyciąga wnioski z analizy, – wyszukuje informacje na temat organizacji i instytucji funkcjonujących w Polsce, które podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera dwie z nich i opisuje cele ich działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – w miarę możliwości podejmuje współpracę w ramach wolontariatu; potrafi zastosować wiedzę na lekcji, – ocenia zielony budżet obywatelskie jako narzędzie	praca z tekstem z źródłowym wyszukiwanie informacji w internecie praca z tekstem podręcznika wypowiedź argumentacyjna praca w grupach rozmowa na forum klasy pytania podsumowujące	pytania metapoznawcze / samoocena zadania sprawdzające / ocena koleżeńska IZ od N lub ocena stopniem rutyny krytycznego myślenia / samoocena obserwacja (pracy zespołowej) / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena

	z nich; (F) VII. 6) analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje		podejmują działania na rzecz klimatu; wybiera jedną z nich i krótko opisuje przykłady dotychczasowych sukcesów, – z pomocą nauczyciela wyszukuje informacji o zielonym budżecie obywatelskim; krótko opisuje, na czym polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej jedną), – wymienia dwa przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje dwa przykłady, jak może działać na rzecz klimatu, – potrafi w praktyce podjąć działanie na rzecz klimatu.	polega ta forma partycypacji obywatelskiej, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej dwie), – wymienia trzy przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje cztery przykłady, jak może działać na rzecz klimatu.	działalności, metody, którymi się posługuje, oraz przykłady dotychczasowych sukcesów, – przygotowuje w klasie prezentację wybranych organizacji i instytucji działających na rzecz klimatu w wybranej formie w wybranej formie, – opisuje, na czym polega zielony budżet obywatelski jako forma partycypacji obywatelskiej, – sprawdza, czy w swojej gminie funkcjonuje zielony budżet obywatelski, – wyszukuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej trzy) i omawia dwie z nich, – podaje cztery przykłady działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje sześć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	w ramach zielonego budżetu obywatelskiego, – wyszukuje i omawia inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej cztery), – wymienia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje osiem przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.	finansowania inicjatyw proekologicznych i uzasadnia swoją opinię, – wyszukuje i prezentuje inicjatywy proekologiczne realizowane w swojej miejscowości lub najbliższej okolicy (co najmniej pięć), – omawia pięć przykładów działań podejmowanych przez władze lokalne oraz mieszkańców, – podaje dziesięć przykładów, jak może działać na rzecz klimatu i ocenia ich skuteczność.		

	DZO Kryteria oceny DZO: 8. Napisanie i wysłanie (opublikowanie) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla ucznia sprawie		– z pomocą nauczyciela przygotowuje tekst listu z prostym uzasadnieniem swoich racji, – z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 30 osób) oraz przygotowuje prostą informację po zakończeniu działań, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania.	– z pomocą nauczyciela lub innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób), skutecznie dostarcza list lub petycję do adresata i ma na to poytwierdzenie, – przygotowuje prostą informację po zakończeniu działania i prezentuje ją nauczycielowi.	– przygotowuje tekst listu z uzasadnieniem swoich racji, – angażuje się w akcję informacyjną na temat działania; przy pomocy innych uczniów zbiera podpisy (min 20 osób), – dokumentuje działanie i prezentuje jego efekty nauczycielowi, – prowadzi portfolio obywatelskie do działania w wymaganej formie.	– przygotowuje tekst listu z oceną sytuacji i rozbudowanym uzasadnieniem swoich racji, – współprzygotowuje akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy 20 osób, – dokumentuje działanie w wybranej formie, -prezentuje/publikuje efekty swojej pracy na forum klasy, – prowadzi portfolio obywatelskie, w którym na bieżąco zamieszcza materiały pokazujące jego pracę.	– przedstawia propozycje rozwiązań, – przygotowuje i przeprowadza akcję informacyjną na temat działania (listu otwartego), aby znaleźć poparcie jak największej liczby osób; zbiera samodzielnie podpisy ponad 20 osób, – przygotowuje odpowiednio opracowanie materiały, formułuje wnioski, - dokonuje podsumowania i samoceny.	działanie obywatelskie	pytania metapoznawcze / samoocena ocena stopniem obserwacja / IZ od N, ocena koleżeńska pytania sprawdzające / samoocena portfolio obywatelskie obywatelskie